Punkt i protokollet PR 32/2021 rd

Plenum

Fredag 26.3.2021 kl. 13.03—20.32

3. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om senareläggning av 2021 års kommunalval

Regeringens proposition RP 33/2021 rd
Utskottets betänkande GrUB 4/2021 rd
Bilaga till protokoll Förslag om misstroende 26.3.2021 Bilaga 3A

Andra behandlingen

Talman Anu Vehviläinen: Ärende 3 på dagordningen presenteras för andra behandling. Innehållet har godkänts i första behandlingen och lagförslaget kan nu antas eller förkastas. — Ledamot Niikko.

Debatt

13.04 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tämä kuntavaalien siirtäminen oli sellainen teko hallitukselta, joka tuli yllättäen kaikille — ei pelkästään oppositiolle vaan tietysti niille vaaliehdokkaille, jotka olivat valmistautuneet näihin vaaleihin. Toki me ymmärrämme sen, että koronatilanteessa pitää tehdä äkkinäisiäkin liikkeitä, jos tilanne sitä vaatii, mutta kuitenkin se tilanne silloin, kun sitä arvioitiin, ei osoittanut, etteikö vaaleja oltaisi voitu järjestää, mikäli niihin oltaisiin varauduttu edeltä. Kyse on nimenomaan siitä, miksi hallitus ei varautunut vaaleihin edeltä, vaikka heillä oli siihen lähes vuosi aikaa. Tästä joskus tulee sellainen vaikutelma, että kaikki ne toimenpiteet ovat reaktiivisia, elikkä reagoidaan senhetkiseen tilanteeseen. Tuntuu, että semmoinen ennaltasuunnittelu ja semmoinen ennaltaarviointi puuttuu kokonaan hallituksen toiminnasta.

Me ollaan oltu oppositiossa hyvin myötäsukaisia tämän koronakriisin hoidossa, niin kuin kuuluukin. Tämä on yhteinen kriisi, yhteinen haaste, ja kukaan ei väheksy sitä, millaista haittaa se tähän maahan on aiheuttanut — ei pelkästään taloudellista vaan ennen kaikkea myös inhimillistä kärsimystä. Mutta kuntavaalien siirtäminen on niin iso teko. Jos verrataan Euroopan ja muiden länsimaiden vaaleihin, niitä ei ole kovin monia siirretty, aikaisemmin ennen tätä. Useissa maissa, kun pidettiin erilaisia vaaleja, äänestysprosentti muistaakseni kolmanneksessa paikoista nousi. Se ei automaattisesti laskenut äänestysintoa vaan lisäsi sitä äänestysintoa.

Nyt tällä hetkellä, kun valmistellaan kesän vaaleja, olen huolissani siitä, millaisia ohjeita hallitus antaa kunnille. Miten esimerkiksi varmistetaan se, että myös karanteenissa olevat sairaat henkilöt saavat äänestää? Perustuslaillisen oikeuden pitää olla kaikilla ihmisillä riippumatta siitä, ovatko he terveitä vai ovatko he sairaita. On hyvä, että hallitus on päättänyt esimerkiksi, että rokotetaan ne vaalityöntekijät, jotka menevät kotiin sitä äänestysasiaa suorittamaan, mutta ei ole päätetty sitä, menevätkö he myös viemään sen äänestysmah-

dollisuuden niille henkilöille, jotka on asetettu karanteeniin koronavirustartunnan johdosta.

Tällaisiin moniin kysymyksiin haluamme, että hallitus ottaisi kantaa ja esittäisi, millä tavalla me pystymme suorittamaan kesällä nämä vaalit turvallisesti. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

13.07 **Anders Adlercreutz r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Politiikassa voi joko rakentaa tai hajottaa. Voi rakentaa joko luottamusta tai epäluottamusta. Voi joko olla johdonmukainen tai kääntyä tuulen mukana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Nimenomaan, hyvin sanottu!]

Arvoisa puhemies! Kun päätös vaalien siirtämisestä syntyi kahdeksan puolueen yhteisenä päätöksenä, perussuomalaisten riveistä lähdettiin heti viljelemään salaliittoteorioita: [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] asiasta oli sovittu, vaaleja ei yritettykään pitää, kaikki oli pelkkää peliä. Suomalaisen yhteiskunnan vahvin pääoma on luottamus, ja se on perustunut siihen, että emme puhu, mitä sylki suuhun tuo, [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!] että pysymme totuudessa ja että emme levitä salaliittoteorioita vain siksi, että siitä saa somessa peukkuja. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tämä luottamus nimittäin ei ole itsestäänselvyys. On ollut aika, jolloin sitä ei ole ollut, ja ne ajat eivät olleet helppoja, eivät olleet riemukkaita — ne eivät olleet menestyksen aikoja kenellekään, vaan vaikeita kaikille. Siihen ei ole syytä palata. Luottamusta ei pidä hajottaa. [Tom Packalén: Luottamus pitää ansaita!]

Mikä on demokratiassa tärkeää? [Perussuomalaisten ryhmästä: Mielipidevapaus!] Onko se se, että pysymme tiukasti suunnitelmassa, silloinkin kun on huoli siitä, että siitä voi koitua vahinkoa ihmisille ja demokratian toteutumiselle? Vai onko se sitä, että pyrimme yhteisesti sopimaan tavoista, joilla voimme varmistua siitä, että demokratia toteutuisi mahdollisimman hyvin? Ajattelen, että se on se jälkimmäinen. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Uskon, että valtaosa suomalaisista yhtyy tähän.

Vastuulliseen politiikkaan kuuluu johdonmukaisuus. Poliittiseen peliin se ei välttämättä kuulu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Missä hallituksen johdonmukaisuus?] Perussuomalaiset olivat sitä mieltä, että vaalit ovat turvalliset, että ne tulisi järjestää, vaikka terveysviranomaiset olivat toista mieltä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Muunneltua totuutta!] Sen jälkeen he olivatkin sitä mieltä, että asioita oli jätetty tekemättä, [Perussuomalaisten ryhmästä: No niin oli!] oli jätetty tekemättä asioita, jotta vaalit olisivat turvalliset — toki kertomatta, mitä olisi pitänyt tehdä, ja samalla myöntäen, että ensimmäinen kanta, se, että vaalit olivat turvalliset, oli poliittista peliä. Perustuslakivaliokunnassa, joka tässä on mietintövaliokunta, he yhtyivät yhteiseen kantaan, mutta tässä salissa he eivät enää yhdykään tuoden tänne myös esityksen, jota he eivät esittäneet valiokunnassa, koska tietävät, [Leena Meren välihuuto] että se olisi suoraan ammuttu asiantuntijoiden suulla alas. [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Tämä ei ole johdonmukaisuutta. Se on poliittista peliä, lyhyttä peliä pikavoittojen toivossa. [Leena Meri: Kertoo teistä enemmän! — Perussuomalaisten ryhmästä: Te pelaatte peliä!]

Tosiasia on se, että jos ottaa terveysviranomaisten kannan todesta, niin mikään toimi ei olisi riittänyt. Totta on myös se, että paljon oli tehty. Ainut työkalupakkiin jäänyt asia oli ennakkoäänestyksen pidentäminen, ja sillä olisi ainoastaan ollut marginaalinen merkitys.

Se ei olisi missään nimessä vaikuttanut tähän tilanteeseen. [Toimi Kankaanniemi: Olisi paljonkin!]

Demokratiaa, arvoisa puhemies, tulee puolustaa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä! — Nimenomaan! — Kannatetaan!] ja sitä tässä nyt tehdään. Kukaan ei tiedä, mikä tilanne tulee olemaan kesäkuun alussa. On kuitenkin syytä uskoa, että tilanne on silloin huomattavasti parempi. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Koko eduskunnan tulee tukea oikeusministeri Henrikssonia tässä työssä, [Naurua perussuomalaisten ryhmästä — Perussuomalaisten ryhmästä: Ei missään!] työssä jota hän on hoitanut hyvin, työssä demokratian toteutumisen puolesta. [Jussi Halla-aho: Ylistetty olkoon!] — Näinkö, edustaja Halla-aho... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Politik ska basera sig på konsekvens och ansvar, bästa kolleger. På en vilja att bygga, inte på en vilja att riva. Anna-Maja Henriksson har föredömligt jobbat för att demokratin ska fullbordas. Hon förtjänar hela riksdagens stöd i detta arbete.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Strand.

13.12 **Joakim Strand r:** Arvoisa puhemies! Tässä on ollut raskas vuosi takana, ja itse arvostan suuresti sitä, kuinka hyvin tässä salissa kuitenkin on yli puoluerajojen pystytty näitä asioita viimeisen vuoden aikana hoitamaan. Kuten ministerikin totesi aikaisemmin, ei tämä päätös siirtää vaaleja ollut helppo. Se on aina iso päätös, ja siinä mielessä on hienoa, että kahdeksan puoluetta on ollut sen takana.

Det är fint att hela åtta partier har varit bakom det här beslutet, som naturligtvis inte har varit enkelt. Också ministern själv har sagt att det har varit ett jättesvårt beslut att flytta det här valet.

Ja sen edessä täytyy tietenkin olla nöyrä, mutta — kuten esimerkiksi presidenttimme totesi — jos kysymysmerkkejä on näin paljon, on järkevää hakea enemmän turvaa.

I ett läge när det är så här pass många frågetecken i luften är det ändå bättre att ta det säkra före det osäkra.

Tässä kun katsoo listaa tänäänkin, niin seuraavaksi käsitellään liikkumisvapauden rajoittamista.

Vi går in för inskränkningar i rörelsefriheten, och till den delen hoppas jag att vi kan lämna den här valdiskussionen bakom oss.

Tuntuu ehkä hieman erikoiselta nyt liikaa jossitella enää näitten vaalien kanssa, kun katsoo, mitä meillä on tänään myöhemmin listalla.

Själv stödjer jag ministern i detta svåra beslut.

Tämä olisi ollut vaikea kelle tahansa oikeusministerille, ja mielestäni Henriksson on tehnyt erinomaista työtä. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Halla-aho.

13.13 **Jussi Halla-aho ps:** Arvoisa rouva puhemies! Oikeusministeri Henriksson ei ole ryhtynyt tarvittaviin toimiin kuntavaalien järjestämiseksi turvallisesti ja ajallaan. Vaalien siirto on toteutettu tavalla, joka panee ehdokkaat vaikeaan tilanteeseen, asettaa eduskunnan lainsäädäntösuvereniteetin kyseenalaiseksi eikä täytä kehittyneelle demokratialle ja oikeusvaltiolle asetettuja vaatimuksia. Olen perustellut näitä moitteita laajemmin puheenvuoroissa, jotka pidin asian lähetekeskustelussa perjantaina 19. maaliskuuta sekä ensimmäisessä käsittelyssä tiistaina 23. maaliskuuta.

Arvoisa puhemies! Näistä syistä teen seuraavan epäluottamusesityksen: ”Hyväksyessään hallituksen esityksen eduskunta toteaa, ettei ministeri Henriksson nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa myönnän ministeri Henrikssonille 5 minuutin puheenvuoron.

13.14 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Perustuslakivaliokunta on yksimielisesti esittänyt, että hallituksen esitys kuntavaalien siirtämisestä hyväksytään. Valiokunta on tehnyt ainoastaan yhden muutoksen, ja uudet valtuustot aloittavat työnsä 1.8. Tämän voimme kaikki hyväksyä.

Suomessa vaaleihin liittyvät asiat on aina valmisteltu parlamentaarisesti — niin nytkin. Kaikki eduskuntapuolueet kuulivat 5. maaliskuuta THL:ltä, että tautitilanne on heikentynyt merkittävästi ja terveysturvallisuussyistä olisi parempi järjestää vaalit touko—kesäkuussa. Silloin oli vastuullista kuunnella, ja niin me teimme. Kahdeksan puoluetta yhdeksästä linjasi lauantaina 6.3. kuntavaalien siirtämisestä kesäkuulle.

Huomionarvoista on nyt se, että perussuomalaiset eivät perustuslakivaliokunnassa tuoneet esiin vastalausetta hallituksen esitykseen. Perussuomalaisten ryhmä on siis muuttanut mielipidettään. [Toimi Kankaanniemi: Ei ole!] On hyvä, että myös te olette myöntäneet, että tässä vaikeassa koronatilanteessa paras ratkaisu oli siirtää vaalit kesäkuulle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Perustuslakivaliokunta totesi selkeästi, että vaalien siirtäminen on välttämätöntä ihmisten terveyden ja hengen suojelemiseksi sekä sen varmistamiseksi, että äänioikeutetuilla on tosiasialliset mahdollisuudet käyttää äänioikeuttaan.

Perussuomalaiset esittävät kuitenkin nyt epäluottamusta minua kohtaan tämän lakiesityksen yhteydessä, jonka he ovat valiokunnassa hyväksyneet. Perussuomalaiset väittävät, että oikeusministeriö ja minä olisimme johtaneet puolueita ja kansalaisia harhaan vakuuttamalla viime hetkille asti, että vaalit voidaan järjestää ja järjestetään ajallaan epidemiatilanteesta riippumatta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Näinhän te vakuutitte!] Tämä on perusteeton väite.

Helmikuun alussa kutsuin kaikki eduskuntapuolueiden puoluesihteerit yhteiseen tapaamiseen. Ministeriön virkamiehet esittivät vaalien siirtämistä, mutta puolueista kukaan ei kokenut sitä perustelluksi siinä tautitilanteessa. Lähdin siitä, kuten puoluesihteeritkin, että vaalit järjestetään ajallaan. Mutta olen myös helmikuussa useamman kerran julkisuudessa todennut, että on avoimia kysymyksiä, joihin pitää löytää ratkaisut, ja yhdessä puoluesih-

teereiden ja oikeusministeriön ja THL:n virkamiesten kanssa kävimme näitä kysymyksiä läpi.

Päätöksentekijöinä meillä on erityinen vastuu, vastuu etsiä aina kansalaisille parhaat ratkaisut. Se on ollut minulle ministerinä ensimmäisestä päivästä saakka tärkein periaate, tehdä aina parhaani isänmaan ja suomalaisten hyväksi.

Värderade talman! Som beslutsfattare har vi ett alldeles särskilt ansvar. Ett ansvar att alltid söka de för befolkningen bästa lösningarna. För mig som minister har det varit mitt främsta rättesnöre från och med min första ministerdag att alltid göra så gott jag kan för fosterlandets och finländarnas bästa.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriö on viime kesästä asti tehnyt kovasti töitä yhdessä THL:n kanssa, jotta huhtikuun vaalit olisi voitu järjestää terveysturvallisesti. Kuntia on ohjeistettu muun muassa äänestyspaikkojen riittävyydestä, maskien käytöstä, turvaväleistä ja pleksilaseista, ulko- ja drive-in-äänestäminen on mahdollista toteuttaa, ja karanteenissa olevien äänestykseen on löydetty ratkaisu, edustaja Niikko. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksei tätä tehty vuosi sitten?] Teknisesti vaalit olisi ollut mahdollista pitää huhtikuussa, mutta tautitilanteelle ja virusmuunnokselle oikeusministeriö ja minä emme voi valitettavasti mitään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Rajat kiinni!] Kesäkuussa useampi suomalainen on saanut rokotteen ja vaalit voidaan järjestää terveysturvallisemmin. [Perussuomalaisten ryhmästä: Onko varma tieto? — Lupaatteko?] Suomalaisten terveys ja riskiryhmien suojaaminen on ollut päätöksen keskiössä.

Perussuomalaiset väittävät myös, että minä ja ministeriö olisimme ohjeistaneet kuntien vaalilautakuntia rikkomaan voimassa olevaa lakia. [Perussuomalaisten ryhmästä: Pitää paikkansa!] Oikeusministeriöön suuntautui maanantaina 8.3. erittäin kova kysymysten tulva ja kunnat halusivat tietoa uudesta vaalipäivästä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miksette ohjeistaneet?] Tässä kiiretilanteessa virkamiesviestinnässä ilmeni epätarkkuutta, mutta asia korjattiin saman päivän aikana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuka sai potkut? — Laiton tila!] Tästä kaikesta sain tiedon vasta jälkikäteen, ja olen ilmaissut pettymykseni ministeriön virkamiehille siitä, [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä toimenpiteitä teitte? — Kuka sai kenkää?] että tämä oli päässyt tapahtumaan. On aivan selvää, että voimassa olevaa lakia tulee noudattaa, kunnes voimassa on uusi laki. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vieläkö Jääskeläinen on hommissa?] Olen vaatinut ministeriön virkamiehiä jatkossa olemaan erittäin selkeitä viestinnässään.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Eduskunta on maan korkein päättävä elin. [Leena Meri: Ei aina tunnu siltä!] Hallituksen on nautittava eduskunnan luottamusta, ja myös ministerin luottamus on tietenkin eduskunnan käsissä. Mikäli saan eduskunnan luottamuksen, olen valmis jatkamaan kansan palvelemista. Päätös, hyvät kansanedustajat, on teidän käsissänne. Oikeusministeriö ja minä tulemme tekemään kaiken voitavamme terveysturvallisten vaalien läpiviemiseksi kesäkuussa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tekoja, ei sanoja!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa en ainakaan vielä käynnistä debattia. — Seuraava puheenvuoro, edustaja Biaudet.

13.21 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Det viktigaste är att kommunalvalet nu kommer att kunna hållas tryggt och att alla ska känna att de vågar delta, att man kan vara säker på att man kan gå till röstningsplatsen och använda sin röst.

Tärkeintä on, että nyt vaalit voidaan pitää turvallisesti ja että jokainen kansalainen tuntee, että voi käyttää äänioikeuttaan turvassa. Perustuslakivaliokunta onkin yksimielisesti päättänyt siirtää vaaleja eteenpäin niin, että näin voisi tapahtua. Perustuslakivaliokuntahan on käsitellyt tätä sekä sisällöllisesti mietintövaliokuntana että perustuslainmukaisuuden kannalta.

Politiikassahan on niin, että jälkiviisaus on tosi helppo laji. Vaikka sen muotoilisi pitkiin sanoihin ja vakavalla äänellä, niin se ei edellytä kovin paljon viisautta. Viisasta on katsoa asioita ja olla valmis myöskin muuttamaan toimintatapaa silloin, kun ympäristö sitä edellyttää, ja kansalaisten turvallisuus on tietenkin kaikkein tärkein asia ainakin meille. Uskon, että useimmilla suomalaisilla on täysi luottamus meidän oikeusministerimme toimintaan, siihen, että hän on erittäin asiantunteva, on toiminut avoimesti ja rauhallisesti, hän perehtyy asioihin, on ahkera ja rehellinen, kunnioittaa todellakin parlamentaarista päätöksentekoa ja on toiminut tässä yhteisen tahdon perusteella. Kaikki, paitsi yksi puolue, ovat yhtyneet siihen, että vaalien siirtämistä lähdetään valmistelemaan, ja eduskunnassakin valiokunta on ollut yksimielinen. Vasta sitten, kun valiokuntahuoneiden ovien takaa on tultu valokeilaan, telkkarin eteen, perussuomalaiset osoittavat eri mieltä.

Anna-Maja Henriksson förtjänar hela riksdagens uppskattning. — Tack.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Löfström.

13.23 **Mats Löfström r:** Ärade fru talman! Grundlagsutskottet är både betänkandeutskott i ärendet samt har ansvaret att säkerställa att lagförslaget är grundligt berett. Utskottet beslutade förra veckan enhälligt att det finns mycket goda och grundliga skäl att flytta kommunalvalet framåt till juni, då förväntningen är att det epidemiologiska läget är mycket bättre överlag tack vare att det är varmare väder, hundratusentals fler finländare har vaccinerats samt att det då är lättare att ordna exempelvis utomhusröstning samt vidta andra åtgärder, bland annat att förlänga förhandsröstningstiden.

Det är de mer smittsamma virusmutationerna som har gjort att Europa nu är inne i en tredje våg som vi kanske inte sett kulmen av ännu, tyvärr. I Portugal ordnades presidentvalet på grund av att man inte kunde skjuta fram det på grund av grundlagen. Valdeltagandet blev oerhört lågt. Ett lågt valdeltagande minskar legitimiteten. Ifall många personer inte heller skulle ha möjlighet att rösta ökar risken att valet måste tas om.

Det enda ansvarsfulla är att skjuta upp valet, enbart drygt 50 dagar. Förslaget är grundligt parlamentariskt berett, åtta av nio riksdagspartier stödjer beslutet, grundlagsutskottet fattade beslutet helt enhälligt med enbart en ledamot frånvarande.

Misstroendet mot justitieminister Anna-Maja Henriksson är helt obegripligt. Val har alltid beretts parlamentariskt i vårt land och justitieministern fungerar i praktiken bara som budbärare i det här. Nu försöker man skjuta budbäraren och det är helt obegripligt. Anna-Maja Henriksson har mitt fulla förtroende.

Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta on mietintövaliokunta asiassa, ja sillä on vastuu varmistaa, että lakiesitys on perustuslain mukaan valmisteltu. Valiokunta päätti viime viikolla yksimielisesti, että on monia hyviä ja perusteltuja syitä siirtää kunnallisvaalit kesäkuulle, sillä odote on, että epidemiologinen tilanne on yleisesti paljon parempi lämpimän sään takia, satojatuhansia on rokotettu lisää, esimerkiksi ulkotiloissa tapahtuva äänestys on helpompi järjestää ja muihin toimenpiteisiin on yksinkertaisempaa ryhtyä, mukaan lukien se, että ennakkoäänestämisen aikaa voidaan pidentää.

Tarttuvammat virusmuunnokset ovat tehneet sen, että Eurooppa on nyt kolmannessa aallossa, jonka huippua emme ehkä vielä ole valitettavasti nähneet. Portugalissa järjestettiin presidentinvaalit, sillä niitä ei voitu perustuslain mukaan siirtää. Äänestysaktiivisuus oli ennenkuulumattoman matala. Alhainen äänestysaktiivisuus laskee legitimiteettiä. Mikäli monilla henkilöillä ei myöskään olisi mahdollisuutta äänestää, kasvaa riski, että vaalit joudutaan uusimaan. Ainoa vastuullinen teko on vaalien siirtäminen. Esitys on perusteellisesti ja parlamentaarisesti valmisteltu. Kahdeksan puoluetta yhdeksästä tukee päätöstä. Perustuslakivaliokunnan asiantuntijat ja professorit sanovat tämän olevan perusteltua, ja perustuslakivaliokunta teki päätöksen täysin yksimielisesti vain yhden jäsenen puuttuessa meidän valiokunnan työstä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

13.26 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Tilanteessa, jossa todetaan, että vaalien järjestäminen terveysturvallisesti ei ole mahdollista, vastuullinen päätös on siirtää vaaleja, ja näin nyt toimitaan. Tässä edellä kuvattiin niitä monia olosuhteita, jotka ovat sitten paremmin kesäkuussa tai ainakin todennäköisesti ovat. Se on kuitenkin eri kysymys, olisiko mahdollista ollut järjestää vaalit eri tavoin, esimerkiksi pidentämällä ennakkoäänestystä jo siinä vaiheessa, kun sellainen päätös vielä oli mahdollista tehdä huhtikuun osalta, eli olisiko siinä tapauksessa ollut mahdollista järjestää vaalit turvallisesti, jos varautuminen olisi ollut parempaa. Mielestäni nämä ovat kaksi eri kysymystä. Eli voidaan sanoa, että kaikkea mahdollista ei tehty, jotta huhtikuussa turvallisten vaalien järjestäminen olisi ollut mahdollista, ja sen vuoksi oltiin tilanteessa, jossa vaalit on siirrettävä eteenpäin ja todennäköisyydet sille, että silloin ne onnistuvat paremmin, ovat tietenkin paremmat.

Nyt kuitenkin haluaisin hieman suunnata ajatuksia tuleviin vaaleihin, jotka nyt toivottavasti kesäkuussa onnistutaan järjestämään, ja kun ministeri on paikalla, kysyn: onko nyt tehty kaikki mahdollinen, jotta jokaisella äänioikeutetulla on mahdollisuus käyttää äänioikeuttaan? Olen ymmärtänyt, että oikeusministeriö yhdessä THL:n kanssa on laatinut kohtuullisen kattavat ohjeet melkein kaikkiin mahdollisiin tilanteisiin, jotka voisivat tulla esteeksi äänioikeuden käyttämiselle. Kuitenkin yksi asia on edelleen auki: eristyksissä olevien äänestäminen. Tässä tilanteessa meillä on aika paljon kuntia, joissa eristyksissä olevia on edelleen suuri määrä. Kaikki eivät tietenkään ole äänestysikäisiä, mutta silti tällä voi olla merkitystä äänestystulokseen, jos eristyksissä olevia on merkittävä määrä. Ennakkoäänestyksen pidentäminen auttaa osaltaan, mutta se ei kuitenkaan poista täysin sitä riskiä, että vakavimmissa tautitapauksissa olevat tai eristyksessä kotonaan olevat olisivat estyneitä käyttämästä äänioikeuttaan joko ennakkoäänestyksen aikana tai vaalipäivänä. Miten tämä ongelma ratkaistaan?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ovaska.

13.29 **Jouni Ovaska kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vaalien siirto on vaikea päätös, mutta sitä tietysti helpottaa tämä perustuslakivaliokunnan yksimielinen kanta, ja vielä enemmän lohduttaa se, että suomalaisten selvä enemmistö on sitä mieltä, että on hyvä, että vaalit siirretään. Se kuvastaa sitä, että uskalletaan mennä äänestämään ja pystytään hoitamaan vaalit asianmukaisesti, eli suomalaiset luottavat siihen, että näin jatkossa voidaan tehdä.

Mutta on erittäin valitettavaa ja surullista, että yksi puolue ei ollut mukana tässä muuten hallitus- ja oppositiorajat ylittävässä rintamassa. Siihen heillä on tietysti täysi oikeus, ja se heille demokratiassa kuuluu, mutta vielä surullisemman tilanteesta tekee se, että on annettu ymmärtää perusteettomia salaliittotulkintoja, joita lainatakseni he ovat puhuneet muun muassa ”erikoisista piirteistä” ja ”epämiellyttävästä totuudesta”. Tällaiset sanathan luovat juuri niitä maailmoja, ja sitä meidän yhteiskuntaa, joka perustuu luottamukseen, tällaiset puheet tietysti hyvinkin voimakkaasti rapauttavat.

Luin edustaja Mäkelän Twitteriä, jossa hän puhuu: ”Vihervasurit eivät tykkää, kun sanotaan ’vaalit varastettiin’! Niinpä vielä kerran: vaalit varastettiin!” Tai, arvoisa puhemies: ”Sanokaa vielä joku, ettei vaalien siirrolla ollut poliittisia päämääriä. Suomi ei ole enää mikään demokratia!” [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisilta on pakko kysyä suoraan: Mihin salaliittoon te tämän vaalien siirron osalta uskotte? Oletteko todella sitä mieltä, että tämä päätös on kaikkien muiden puolueiden suunniteltu tempaus teitä vastaan? Ja edustaja Mäkelä, kysyn teiltä: kuka vaalit mielestänne varasti? [Perussuomalaisten ryhmästä: Suljitteko ehdokaslistat? — Mikko Savola: Me oltaisiin suljettu, te ette!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Bergqvist.

13.31 **Sandra Bergqvist r:** Värderade talman! Det finns inga säkra sätt att förutspå en epidemis utveckling. Det enda vi kan göra är att lyssna på experterna och ta i bruk olika sätt för att förhindra smittspridningen på bästa möjliga sätt. Varje ansvarsfullt parti insåg realiteterna när det gäller flytten av valet. Ett parti lät bli.

Vi lever mitt i en pandemi, och det är vårt ansvar som politiker att skydda finländarnas liv och hälsa. Sannfinländarna har många gånger här i salen lyft argumentet om att man inte har gjort någonting för att garantera ett tryggt val. Det här påståendet saknar grund. De föreslog att man i vallokalen tar i bruk större utrymmen. Det här har justitieministeriet uppmuntrat till i anvisningarna som gick ut till kommunerna i oktober. De förslog att vallokaler inte behöver flyttas då större utrymmen är i bruk. Justitieministeriet har skickat ut anvisningar till kommunerna om att tillräckligt med avstånd ska hållas på vallokalen. Om det inte finns tillräckligt stora utrymmen i befintliga vallokaler måste nya tas i bruk.

On ehdotettu, että kasvomaskeja jaettaisiin äänestäjille vaalipaikalla. Oikeusministeri on ohjeistanut kuntia tästä helmikuussa. On ehdotettu, että vaalivirkailijoille otetaan pleksilasit käyttöön ja että pinnat desinfioidaan säännöllisin välein. Tästäkin on ohjeistettu helmikuussa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Helmikuussa jo!] On myös ehdotettu, että vaalivirkailijoita rekrytoidaan enemmän kuin normaalisti. Tätäkin on tehty. [Perussuomalaisten ryhmästä: Jo helmikuussa!]

Täällä on kysytty, miksi kirjeäänestystä ei laajennettu. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmin ottanut tässä asiassa selkeän kannan: kirjeäänestys on vaalilaissa hyvin tiukasti rajattu, ja perustuslakivaliokunnan mukaan muutos tähän oli periaatteellisesti hyvin merkit-

tävä. Siihen liittyy monia kysymysmerkkejä, selkeimpänä se, miten turvataan vaalisalaisuus ja miten estetään epäasiallinen toiminta.

On sanomattakin selvää, että vaalit olisi voitu pitää alkuperäisenä päivänä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tulihan se sieltä!] Kysymys on pikemminkin siitä, olisiko tämä järkevää. Onko järkevää pitää vaalit tilanteessa, jossa terveysviranomaiset vetoavat väestöä välttämään kontakteja muiden ihmisten kanssa? Onko järkevää pitää vaalit aikana, jolloin tartuntojen ilmaantuvuus suurimmissa kaupungeissamme on korkeimmillaan koko pandemian aikana? Vastaus on tietysti: ei.

Värderade talman! Att flytta valet handlar inte om att försumma demokratin. Det handlar om att skydda demokratin, att säkerställa att så många som möjligt både kan och vågar rösta, att säkerställa att valfunktionärer kan få vaccin och känna sig trygga, att det är möjligt att använda sin röst utan att vara rädd för att bli smittad.

Anna-Maja Henriksson är en minister som gör ett grundligt jobb och tar sitt uppdrag på största allvar. Trots det kan hon inte spå framtiden. Hon har inte en kristallkula och hon ansvarar inte för den rådande epidemin. Minister Henriksson har gjort sitt yttersta för att garantera att vi finländare kan känna oss trygga då vi går till valurnan, att vi känner oss trygga då vi utövar vår demokratiska plikt, och därför har minister Henriksson mitt fulla stöd.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

13.35 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä ei toimi... [Puhuja puhuu lehteriltä ja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Saatteko sen mikrofonin päälle? — Nyt on. Olkaa hyvä.

Hyvä, ensimmäistä kertaa käyttämässä tätä. — Arvoisa rouva puhemies! Suomen hallintokulttuurin pitäisi olla maailman parasta, mutta sekä virkavastuun että poliittisen vastuun toteutumisessa on pahoja puutteita. Kuntavaalien turvallinen järjestäminen ajallaan on ollut oikeusministerin vastuulla. Lähes vuoden on ollut tiedossa, että vaalihetkellä pandemiatilanne voi olla tukala. Maailmalla on ollut tarjolla runsaasti käytännön tietoa vaalien järjestämisestä vaikeimmissakin kansanterveysympäristöissä, kuten ebolaepidemioiden aikana.

Oikeusministeriö ja oikeusministeri Henriksson antoivat ymmärtää 5.3.21 asti, että vaalit kyetään järjestämään turvallisesti ajallaan. Viime tingassa selvisikin, ettei mitään ole tehtävissä. Oikeusministeriö asetti vielä eduskunnan tapahtuneen tosiasian eteen ohjeistamalla kunnat rikkomaan voimassa olevaa vaalilakia, ja näin siis tosiasiassa tapahtui.

Vaalien siirtämisen valmistelu on ollut tarkoitushakuista. Esimerkiksi kotieristykseen määrättyjen henkilöiden äänestämisen mahdottomuudesta väitettiin hyvin kyseenalaisesti. Jos eristettyä voidaan kuntouttaa ja avustaa ja hän voi ulkoiluttaa koiraansa, myös hänen äänestämisensä olisi voitu järjestää.

Nyt on se hetki, kun suomalaisille voidaan osoittaa, että ministereilläkin on todellinen vastuu laiminlyönneistään.

Kannatan edustaja Halla-ahon tekemää epäluottamuslausetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

13.37 **Antti Lindtman sd:** Arvoisa puhemies! Kun katsotaan kaiken tapahtuneen tosiasioita, mitä on tapahtunut, niin on hyvä peilata tätä esitettyä epäluottamuslausetta niitä vasten.

Arvoisa puhemies! Viruksen brittimuunnoksen tulo Suomeen on muuttanut dramaattisesti epidemiatilannetta täällä Suomessa, niin kuin se on tehnyt kaikkialla Manner-Euroopassa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Olisi kannattanut pysäyttää se rajalle!] Tämän jälkeen kahdeksan eduskuntapuoluetta yhdeksästä esitti, että vaalit tulisi siirtää, kuten on tehty niin monessa muussa Euroopan maassa: Saksassa, Ranskassa, Italiassa. Tässä tilanteessa oikeusministerillä ei ole oikeastaan muuta vaihtoehtoa. Hänen velvollisuutensa on tuoda esitys vaalien siirtämisestä eduskuntaan, ja niin hän teki.

Tämän jälkeen eduskuntakäsittelyssä se viimeinenkin puolue, joka aikaisemmin vastusti vaalien siirtoa, päätyi kannattamaan oikeusministerin esitystä vaalien siirrosta. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei ollut vaihtoehtoja!] Perustuslakivaliokunnan mietinnössä ja nyt tässä istunnossa tänään olemme laajalla enemmistöllä yksimielisesti hyväksymässä vaalien siirron. On hyvä, että tämä tehdään näin laajalla parlamentaarisella enemmistöllä.

No, nyt se puolue, joka ensiksi julmasti vastusti vaalien siirtoa ja sen jälkeen täällä eduskunnassa nimenomaan epidemiologisiin perusteisiin vedoten tukeekin tätä esitystä vaalien siirrosta, esittää epäluottamuslauseen ministerille, jonka esitystä vaalien siirrosta he siis täällä ovat tukemassa.

Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että tämä on kyllä yksi parlamentarismin historian ehkä erikoisimmista epäluottamuslauseista ja kärrynpyöristä. [Maria Guzeninan välihuuto]

Arvoisa puhemies! Kun katsotaan näitä tosiasioita, on helppo todeta oman eduskuntaryhmäni puolesta, että ministeri Henriksson nauttii luottamusta ja emme tule tukemaan tätä epäluottamuslause-ehdotusta. [Leena Meri: Se nyt ei ole yllätys! — Jani Mäkelä: Tämä tuli yllätyksenä, hyvä kun kerroit!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Räsänen.

13.40 **Päivi Räsänen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä antaa tässä äänestyksessä ministeri Henrikssonille luottamuksen. Vaalien siirtäminen tapahtui lopulta laajassa yhteisymmärryksessä, jossa omakin puolueemme oli mukana.

Mutta oikeusministeriö, ministeri Henriksson ja koko hallitus tekivät kyllä virheitä ennen tätä viime vaihetta, ja ministeri Henriksson on sen myös ainakin aiemmin hyvin selkeästi myöntänyt. Jotta huhtikuun vaalit olisi voitu järjestää ajallaan, siihen olisi tullut aiemmin valmistautua ennakkoäänestysajan pidentämisen, vaalivirkailijoiden rokotusten ja muiden toimenpiteiden avulla. Lisäksi esitys vaalien siirtämisestä olisi todellakin pitänyt sieltä oikeusministeriöstä tehdä aiemmin, jotta tuo vaalilain muutos olisi saatu voimaan ennen ehdokaslistojen jättämisen ajankohtaa.

Eli virheitä on tehty, ja niistä annamme moitteet. Mutta emme kuitenkaan näe, että ministeri Henriksson olisi yksin tästä vastuussa, emmekä näe näitä virheitä sellaisina, jotka johtaisivat eduskunnan epäluottamukseen ministeri Henrikssonia kohtaan. Sen vuoksi aion itsekin painaa vihreää nappia tässä äänestyksessä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

13.41 **Peter Östman kd:** Arvoisa rouva puhemies, värderade talman! Precis som kollegan Räsänen här argumenterade, motiveringarna till varför den kristdemokratiska riksdagsgruppen denna gång röstar för förtroende: det var helt rätt att valet flyttades. Det var också en av mina första kommentarer i den intervju jag gav genast samma dag som jag fick höra om beslutet.

Däremot ifrågasatte jag tidpunkten för det här beslutet, och det önskar jag här på plats och ställe få motivera. Nämligen redan den 5 februari gick justitieministeriets kanslichef ut med en uppmaning att vi borde flytta valet. I samband med det svarade justitieministern att tröskeln att flytta valet är hög och ska vara ytterst hög, och det håller jag också med om.

Men det som jag också såg i nyheterna i samma artikel var just det att förutom justitieminister Henriksson så var partisekreterarna i det skedet av samma åsikt att valet inte ska flyttas. Det betyder att under hela den här processen får vi partier och våra partisekreterare se oss i spegeln gällande att det här beslutet kom onödigt sent. Vi borde ha fattat det här beslutet i ett tidigare skede. Då skulle vi ha undvikit många onödiga spekulationer.

Men med beaktande av den här bakgrunden röstar vi i dag för förtroende, för vi anser att det inte är justitieministern ensam som har fattat det här beslutet. Vi har alla varit mer eller mindre delaktiga i processen och de felaktiga processerna, bortsett då från sannfinländarna som verkar ha en annan syn i frågan.

Eli toistan vielä lyhyesti suomeksi. Päätös vaalien siirrosta oli ihan oikea. Joskin olen sitä mieltä, kun katsoo, miten prosessit ovat edenneet, että olisi pitänyt tehdä se päätös aikaisemmassa vaiheessa, eli silloin, kun kansliapäällikkö 5. helmikuuta ilmoitti julkisesti, että hän on sitä mieltä, että vaalien siirtäminen olisi suotavaa. Mutta siinä kokouksessa myöskin puoluesihteerit olivat yhtä mieltä oikeusministerin kanssa, että ei siirretä vaaleja. [Antti Lindtman: Kyllä, juuri näin!] Eli jos prosesseissa on ollut vikaa, niin on syytä meidän kaikkien mennä peilin eteen ja pohtia, mihin meidän päätöksentekomme perustuu.

Eli pulinat pois. Äänestämme luottamuksen puolesta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

13.44 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Joulukuussa ministeri Henriksson sanoi, että vaalit voidaan järjestää ajallaan koronasta riippumatta — lähde Ilta-Sanomat. Tammikuussa ministeri Henriksson sanoi, että vaalit voidaan järjestää ajallaan koronasta riippumatta — lähde Yleisradio. [Kimmo Kiljunen: Moni muukin sanoi!] Helmikuussa ministeri Henriksson sanoi, että vaalit voidaan järjestää ajallaan koronasta riippumatta — lähde Helsingin Sanomat. [Kimmo Kiljunen: Vuosi sitten hän sanoi tämän!] Maaliskuussa ministeri Henriksson sanoi, että vaalit voidaan järjestää ajallaan koronasta riippumatta — lähde STT. Väite ei siis ole perusteeton, [Jussi Halla-aho: Ohhoh!] kuten ministeri Henriksson puheessaan väitti.

Fakta on se, että vaalien järjestäminen on oikeusministeriön vastuulla. Fakta on se, että vaalien järjestäminen laiminlyötiin, vaikka niiden ajankohta oli tiedossa ja aikaa riittävästi niiden järjestämiseen turvallisesti. Syy, miksi ministeri Henriksson ei nauti luottamusta, on se, ettei hänen johtamansa ministeriö kyennyt järjestämään vaaleja ajallaan siten, että kansalaisten olisi ollut turvallista äänestää. Tämä on massiivinen epäonnistuminen. Fakta on myös se, ettei vaaleja voinut enää järjestää 18. huhtikuuta, joten asiaa oli turha vastustaa

perustuslakivaliokunnassa. Kaikki tietävät tämän, ja kaikki muu RKP:n esiin nostama semantiikka on puhdasta sitä tämän asian ympärillä.

Luottamuksen mennessä pitää demokratiassa kantaa vastuu. Jos hommien hoitamatta jättämisestä ei joudu vastuuseen, rapauttaa se keskeisiä oikeusvaltion periaatteita.

Ärade talman! Det hoppar stora grodor ur munnen på ledamot Adlercreutz.

Puhemies Anu Vehviläinen: Annan vielä kaksi puheenvuoroa tähän, ja sen jälkeen ministeri Henriksson. — Ja ensimmäinen puheenvuoro, edustaja Laakso.

13.47 **Sheikki Laakso ps:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakin sinä päivänä, kun päätös tuli, että vaalit siirretään, olin sitä mieltä, että ei niitä tarvitse siirtää. Mutta kyllä totta on, että viikkoa myöhemmin mielipiteeni vaihtui: tiesin, että on pakko siirtää vaalit. Syyhän oli täysin siinä, että ei oltu tehty niitä riittäviä toimenpiteitä, mitä olisi pitänyt tehdä vaalien turvallisen järjestämisen vuoksi. Siitä on hyvänä esimerkkinä, että tänään RKP:n edustajat kilvan joutuvat kehumaan, kehumalla kehumaan, kuinka hyvin ministeri Henriksson on työnsä tehnyt. Jos työ olisi tehty hyvin, ei tarvitsisi oman joukkueen olla luomassa uskoa siihen hommaan.

Tässä koko meidän kysymyksessähän ei ole kyse mistään muusta kuin siitä, onko tehty ne työt, mitä oikeusministerin olisi velvollisuus tehdä, onko ne tehty vai onko ne jätetty tekemättä. Oma henkilökohtainen kantani on, että ikävä kyllä ne ovat jääneet tekemättä, ja sen takia tulen äänestämään tänään luottamusta vastaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kankaanniemi.

13.48 **Toimi Kankaanniemi ps:** [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt teillä ei ole mikrofoni päällä. Avatkaa se.

Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman peräänkuulutti meidän perussuomalaisten johdonmukaisuutta. Oletteko todella sitä mieltä, että tänään 26.3. voisimme esittää hylättäväksi vaalien siirtoa koskevaa lakia, kun vaalien ennakkoäänestys alkaisi 12 päivän päästä ja välissä olisi pääsiäinen? Kaikki kuntien järjestelyt on keskeytetty viikko sitten, ehdokaslistojen yhdistelmiä ei ole painettu — oikeusministeriön ohjeitten mukaan on menetelty näin. Vaalityötä ei ole kukaan ehtinyt tekemään. Ulkomaillakin ennakkoäänestys alkaisi 7.4. eli 12 päivän kuluttua. On siis aivan johdonmukaista, että me emme esitä tätä hylättäväksi vaan suostumme siihen, että vaalit pidetään kesäkuussa. Sille ei ole siis enää vaihtoehtoa. [Antti Lindtman: Ei noita perusteita siinä mietinnössä ollut!]

Mutta oikeusministeriö ei ole valmistautunut ajoissa vaaleihin, joiden päivämäärä on ollut tiedossa ainakin viisi vuotta — eli siitä lähtien, kun kuntalaki muutettiin, päivämäärä on ollut tiedossa — ja toisaalta korona-aikaa on eletty vuosi. On ollut aikaa miettiä ja valmistella, miten varaudutaan siihen, että vaalit, jotka ovat aivan demokratian ydintä, voidaan pitää lainmukaisesti ja turvallisesti. Tähän oli mahdollisuus, mutta oikeusministeriö laiminlöi tehtävänsä. Ministeriö on päällikkövirasto, ja päällikkö on ministeri. Hän kantaa vastuun koko ministeriön toiminnasta. Tästä on kysymys. Meillä ei valitettavasti ole luotta-

musta siihen, että asiat olisivat olleet hoidossa, ja siksi tämä epäluottamuslause on paikallaan. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Henriksson, 5 minuuttia.

13.51 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos sekä kristillisdemokraateille että sosiaalidemokraattiselle eduskuntaryhmälle ja keskustalle ja tietysti omalle ryhmälleni tästä tuesta. Ja sitten haluan nyt tässä vaiheessa myös vastata näihin perusteltuihin kysymyksiin, jotka tässä on esitetty. Muun muassa edustaja Multala esitti hyviä kysymyksiä.

Tässä saa sen käsityksen, että oikeusministeriö ei ikään kuin olisi tehnyt yhtään mitään. Näinhän se ei, hyvät edustajat, ole. [Leena Meri: Ei kai kukaan nyt niin sanonut!] Oikeusministeriö on toiminut koko ajan. Voin luetella, mitä nyt ollaan tehty: Eli viime syksystä lähtien on tehty yhteistyötä THL:n kanssa. THL on myös tässä asiassa erittäin keskeinen viranomainen, ja oikeastaan kysymys kuuluu, ovatko perussuomalaiset sitä mieltä, että meidän ei pitäisi kuunnella THL:ää? Sitä voitte miettiä. Lokakuussa oikeusministeriö lähetti kunnille ohjeistusta vaalien erityisjärjestelyistä. Tässä kuntakirjeessä korostettiin muun muassa, että kunnan on huolehdittava siitä, että äänestyspaikkoja on riittävästi, siitä, että ne ovat tiloissa, joissa voidaan pitää turvavälit, siitä, että ne voivat olla myös ulkona, siitä, että aukioloajat ovat mahdollisimman laajat, ja siitä, että vaalivirkailijoita rekrytoidaan riittävästi. Sitten helmikuussa lähetettiin nämä terveysturvallisuusohjeet, kun se työ oli saatu valmiiksi THL:n kanssa. Silloin kuntia ohjeistettiin muun muassa maskien käytöstä, turvaväleistä, siitä, että vaalivirkailijoiden pitää huolehtia siitä, että turvavälit pidetään, siitä, että tilassa on oltava mahdollisimman hyvä ilmanvaihto, siitä, että äänestäjien on asioitava äänestyshuoneistossa mahdollisimman joutuisasti, siitä, että asiointipisteet ja äänestyskopit sijoitellaan mahdollisimman väljästi niin, etteivät kulkureitit ruuhkaudu, siitä, että keskusvaalilautakunnan on hankittava riittävästi käsihuuhdetta, maskeja, muoviseinäkkeitä ja muita suoja- ja hygieniatarvikkeita kunnan vaaliviranomaisten tarpeisiin, sekä siitä, että äänestäjä saa ottaa oman kynänsä mukaan, käytössä on pleksilasit, pinnat puhdistetaan ja käsidesiä löytyy vaalipaikoista. Kuntia on myös laajasti koulutettu. Oikeusministeriön vaalivirkailijoille on järjestetty erilaisia koulutuksia, ja niihin on osallistunut lähes tuhat henkilöä. Olemme löytäneet yhdessä ratkaisuja hyvin moneen asiaan. On myös tehty ja toteutettu ja haluttu toteuttaa monia uusia toimia, kuten ulkoäänestystä ja drive-in-äänestyspisteitä, ja nyt hallitus on myös varannut lisätalousarviossa 1,3 miljoonaa euroa määrärahaa näitten vaalien järjestämiseksi ja kunnille korvaamiseksi.

Eristyksessä olevien osalta haluan todeta sen, että se on äärimmäisen tärkeä kysymys, minkä edustaja Multala nostaa esille. Aina on jälkiviisastelun paikka, aina on helppoa katsoa taaksepäin ja katsoa, mitä meni väärin, mitä olisi voinut tehdä toisin. Nyt kun katson takaisin, tässä voi todeta, että THL:n kanta koskien eristyksessä olevien mahdollisuuksia äänestää tuli vasta helmikuussa, ja heidän näkemyksensä, edustaja Ranne, oli se, että vaikka eristyksessä oleva voi käydä koiran kanssa ulkona, niin eristyksessä olevan luona ei voi vaalivirkailija käydä ilman, että on sitä riskiä, että se tartunta tulee sille vaalivirkailijalle. Elikkä tässäkin ollaan oltu sillä kannalla, että oikeusministeriö myös kuuntelee THL:ää. Ja tässä asiassa nyt se ennakkoäänestysajan pidentäminen on yksi asia, joka parantaa tilannetta. Yleensä eristys kestää kymmenen päivää. Kun ennakkoäänestys pidennetään kahteen viikkoon, niin tässä se mahdollistaa myös sen, että äänioikeutettu voi tämän aikana äänes-

tää. Mutta tähän yritetään löytää vielä myös toisenlaisia ratkaisuja, ja se työ on tällä hetkellä käynnissä ministeriössä.

Elikkä on tässä tehty töitä, ja arvoisat kansanedustajat, arvoisat perussuomalaiset, ette ole esittäneet mitään sellaista ratkaisua, miten olisi se koronatilanne silloin 5.3. saatu menemään toiseen suuntaan. Se on se ratkaisu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Rajat kiinni!] Kun 5.3. THL esitti meille ja kaikille puoluesihteereille, että nyt me olemme todella hankalassa tilanteessa, kyllä me teknisesti olisimme voineet nämä vaalit pitää. [Jani Mäkelä: Hoitakaa hommanne!] Se olisi ollut mahdollista, ja se on myös THL:n viesti ollut, että kyllähän se teknisesti olisi mahdollista, mutta se ei olisi ollut vastuullista. Se olisi aiheuttanut ja mahdollistanut sen, että kansalaiset valitettavasti olisivat voineet saada tämän tartunnan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ei muuta kuin Citymarkettiin!]

Nyt kun tänään keskustellaan liikkumisen rajoittamisesta, niin, arvoisat perussuomalaiset, jos olette kuunnelleet tarkalla korvalla, mitä olen julkisuuteen sanonut, niin olen myös todennut, että jos meille tulee liikkumisrajoituksia, on vaikeata vaaleja järjestää. Tämän olen todennut myös tammikuussa. Kannattaa kuunnella ja lukea kaikkia uutisia eikä jättää sivulauseet lukematta.

Arvoisa puhemies! Teemme parhaamme, ja minä aion tehdä parhaani, [Puhemies koputtaa] ja kaikissa kunnissa saadaan tehdä parhaansa, jotta me pystymme kesäkuussa terveysturvalliset vaalit järjestämään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juvonen.

13.57 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Eivät saisi gallupit vaikuttaa vaalien siirtoon, mutta niin taisivat. Kyllä tällainen ajatus tulee mieleen. [Vasemmalta: Salaliitto!]

Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta on esittänyt lausunnossaan, että on erityisen tärkeää varmistaa hyvissä ajoin, että vaalit pystytään järjestämään vaarantamatta ihmisten terveyttä ja siten, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeuttaan. Jotta kesäkuussa vaalit voidaan järjestää, on erittäin tärkeää, että näihin teräviin ja topakoihin toimiin tartutaan.

Kun mainitsitte, ministeri, äsken tuossa, mitä olette tehneet, niin kuulinko väärin, että kotiäänestyksestä ei siinä ollut mainintaa. On erittäin tärkeää, että mahdollisimman moni ihminen pystyisi äänestämään omassa kodissaan. [Paavo Arhinmäki: Kotiäänestyshän voidaan tehdä nykyäänkin!] Kotona saa äänestää, mikäli tämän ihmisen kyky liikkua ja toimia on rajoittunut niin, ettei hän pääse kotoaan ennakkoäänestyspaikkaan tai vaalipäivänä äänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia. On syytä varmastikin tuplata se mahdollisuus ihmisille, että he voivat sitten kesäkuussa, jos edelleen koronatilanne on raju, kotoa käsin äänestää.

Mainitsitte tuossa, mitä perussuomalaiset olisivat tehneet 5.3. Me olemme koko vuoden esittäneet erilaisia toimia. Me olemme sanoneet, että rajat kiinni, maskeja ihmisille, oma rokotetuotanto käyntiin. Me esitimme myös etäkoulujen käynnistämistä. Me olemme esittäneet henkilöstön jaksamiselle koronalisää ja pitäneet ääntä siitä, että me huomioimme heidät, jotka siellä ytimessä tekevät työtä koronaa vastaan. Tässä on perusteluja, mitä me perussuomalaiset olemme esittäneet. Oma rokotetuotanto käyntiin on viimeisin esityksemme — missä se viipyy?

Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Halla-ahon epäluottamuslausetta. [Mauri Peltokangas: Loistava puheenvuoro! Voiko selkeämmin enää ilmaista?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

13.59 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu hyvin paljon siitä, että meidän pitää voida luottaa yhteiskuntaan, ja pidetty luottamusta yllä ja korostettu sen merkitystä ja jollain tavalla katsottu meitä perussuomalaisia, että me emme ymmärrä, mitä on yhteiskunnallinen luottamus. No, kysymys on nimenomaan siitä, että me luotimme, että nämä vaalit voidaan järjestää, äänestäjät luottivat ja ehdokkaat luottivat. Kaikki lähti käyntiin, ja valmistelut lähtivät siltä puolelta käyntiin. Te ministerit vakuutitte ja myös ministeriön virkamiehet vakuuttivat, että vaalit pidetään koronasta huolimatta. Me luotimme tähän.

Meidän on hyvä huomata myös, että tämä on ennakkotapausluonteinen. Kun katsoo hallituksen esitystä sivulta 4, niin sielläkin todetaan: ”Vaalien siirtämisestä eteenpäin ilman, että vaalien toimittamisaikaa pysyvästi muutetaan, on kokemuksia ainoastaan sotavuosilta.” Tällöin on ollut kysymyksessä eduskuntavaalit, jolloin on jouduttu vielä käyttämään perustuslain säätämisjärjestystä. Nyt mietin sitä, että täällä ovat nyt muut puolueet ja perussuomalaisten ryhmä. Mitä ajattelette tästä demokratian ja luottamuksen kannalta, kun ensin luvattiin ja puhuttiin, että vain yksituumaisesti pyrimme siirtämään vaalit? Mietin tätä ennakkotapausta siinä mielessä, että näinkö meille ehkä joskus käy: joku muukin kriisi — en sano, että tämä kriisi ei olisi sellainen — on sitten syy siirtää vaalit ja saada yksi puolue, jonka kannatus on noussut, jollain lailla sinne odottelemaan, ja ”toivotaan toivotaan” josko sille kannatukselle jotakin tapahtuisi.

Luettelitte paljon asioita, joita olette tehnyt, ja edustaja Juvonen toi hyvin esille näitä meidän esityksiämme. Mutta yksi, mikä myös uupuu, minkä te nyt toitte tässä esille, on se, että te ette tuonut kunnille rahaa ajoissa. Itse olen Hyvinkäältä, ja jo viime syksynä keskustelimme tiukassa tilanteessa veronkorotuspaineissa ja leikkauslistojen kanssa siitä, että on kuntien vastuulla järjestää, mistä me saamme rahat. Ei sitä lisätalousarviota tullut vielä silloin. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] — Tätä mietin, tätä mietin.

Sitten täällä oli puhetta siitä, miksi olemme valiokunnissa toimineet niin kuin olemme toimineet. Tässä edustaja Kankaanniemi piti erittäin hyvän puheenvuoron juuri siitä, että eihän me voitaisi täällä tänään edes hylkyä esittää, kai sen nyt jokainen ymmärtää. Tästä aikataulusta perustuslakivaliokuntakin on tuonut esille kritiikkiä, miten lyhyellä ajalla tätä tuotiin eteenpäin, ja siitä todettiin: ”Perustuslakivaliokunta painottaa, että valtioneuvosto ei voi lainsäädäntömenettelyssä asettaa eduskunnan lainsäädäntövallan käyttöä ja perustuslain 74 §:n mukaista lain ehdotusten perustuslainmukaisuuden valvontaa jo tapahtuneiden tosiasioiden eteen.” Valiokunta piti ”myös hallinnon lainalaisuusperiaatteen näkökulmasta erityisen valitettavana, että tällaisen ennakollisen toimeenpanon ja siihen liittyvän ohjeistuksen johdosta vaalien toimeenpanosta vastaavilla viranomaisilla on syntynyt epäselvyyttä ohjeistuksen suhteesta voimassa olevaan lainsäädäntöön”. ”Erityisesti epäselvä oikeudellinen tilanne on ollut siten omiaan aiheuttamaan epäselvyyttä ehdokasasettelussa ja ehdokkaiden asemassa.” Perustuslakivaliokunta painotti lisäksi, että ”valtioneuvoston tulee kiinnittää vakavaa huomiota hyvään lainsäädäntötapaan”. Täällä on puhuttu ihan kuin perustuslakivaliokunta ei olisi mitenkään pitänyt tätä huolestuttavana. [Perussuomalaisten ryhmästä: Nyt tulee faktaa!] Minä ainakin luen tätä toisin, ja kun täällä on todettu, että perussuomalaiset ovat nostaneet joitain mörköjä esiin, niin kyllähän täälläkin on näitä huomioita.

Sitten tuosta vastuusta ja jälkiviisaudesta: Mikäli sikäli minä jotain siitä asiasta ymmärrän, niin yleensähän vastuu voidaan todeta jälkikäteen. Täällä on pidetty puheenvuoroja, että mitä te nyt täällä mitään epäluottamuslausetta esitätte. No, milloin se pitäisi esittää? Silloinko, kun me luotimme, että asiat ovat kunnossa, silloinko me oltaisiin se esitetty? Yleensähän vastuu kannetaan jälkikäteen; niin rikosoikeudessa tai virkamiehen vastuussa tai missä tahansa jälkikäteen arvioidaan, onko se menettely ollut esimerkiksi rikosoikeudessa lainmukaista, tai kun työpaikalla esimies puhuttelee, tuleeko huomautus, tai muuta. Täällä on nyt tämä epäluottamus, mitä me voimme teille esittää, ja se on meidän näkemyksemme, että ei olla onnistuttu. En oikein ymmärrä niitä puheenvuoroja jälkiviisaudesta. Vastuu voidaan todeta jälkeenpäin aiemman menettelyn pohjalta.

Kannatan edustaja Halla-ahon epäluottamuslausetta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.04 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Suomalaisessa parlamentaarisessa demokratiassa hallitus ja myöskin yksittäiset ministerit nauttivat eduskunnan luottamusta. Tässä salissa on käyty historian kuluessa varmaan monenlaisia luottamuslauseäänestyksiä sekä suhteessa hallitukseen että myöskin yksittäisiin ministereihin. Epäilen, arvoisa puhemies, että tämä luottamuslauseäänestys koskien ministeri Henrikssonin toimintaa on yksi oudoimmista ja kummallisimmista. Tässä on yllättävän paljon ihan vain fundamentaalisia ristiriitoja ja ongelmia.

Ministeri Henriksson on toiminut, kuten hän tässä itsekin hetki sitten puhui, kansalaisten terveysturvallisuuden puolesta ja nimenomaan noudattanut korkeimman terveysviranomaisemme eli THL:n suosituksia hyvin johdonmukaisesti koko ajan. Silti täällä ollaan kyseenalaistamassa hänen luottamuksensa.

Toiseksi: Hän on toiminut täysin niiden päätösten pohjalta, joita perustusvaliokunta yksimielisesti tässä asiassa suositti. Täysin yksimielisesti selkeässä tilanteessa ministeri Henriksson on tässä siinä vaiheessa toiminut.

Kolmanneksi, arvoisa puhemies, tämä on vähän outo tilanne, ja kysyinkin meidän ryhmäjohtajalta, että mitäs tässä nyt oikein seuraavaksi tapahtuu. Meillä on täällä esityslistalla asiakohta numero 3, jonka ministeri Henriksson on täällä esittämässä, eli laki vuoden 2021 kunnallisvaalien siirtämisestä. Koko eduskunta tulee äänestämään tämän esityksen puolesta — ja silti me asetamme esittävälle ministerille epäluottamuslauseen. Tässä nyt klikkaa joku, jota minä en ymmärrä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Minun ymmärrykseni on tässä lyhyt, mutta onneksi edustaja Meri tässä on auttanut minua, [Leena Meri: Kyllä olen!] ja samoin edustaja Junnila on auttanut. Edustaja Meri totesi hetki sitten, että me kaikki luotimme siihen, että vaalit järjestetään ajallaan, ja tämä ”me kaikki luotimme siihen, että vaalit järjestetään ajallaan” pitää sisällään ainakin kansanedustaja Kimmo Kiljusen. Minä oletan, että se pitää sisällään koko eduskunnan — me kaikki olemme luottaneet siihen, että vaalit voidaan pitää ajallaan. Tämä on ollut itsestään selvää, ja ministeri Henrikssonkin on toiminut tämän pohjalta, ja kuten täällä lehtiartikkeleita siteerattiin, niin niistäkin näkee, että ministeri Henriksson on tahtonut, että vaalit suoritetaan ajallaan. Me olemme luottaneet siihen. Tämä on ollut tietysti kaikkien meidän lähtökohta. Mutta, arvoisa puhemies, edustaja Junnila totesi täällä, että ongelma on siinä, että ministeri ei järjestänyt terveysturvallisesti näitä vaaleja. Jäin tätä nyt miettimään.

Arvoisa puhemies! Onko asiakohta numero 4, meidän seuraava asiakohta, sellainen, että tänä päivänä tulemme käsittelemään asiaa liikkumisvapauden rajoittamisesta Suomessa? Onko näin? [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Jos tämä on asiakohta, minä en usko, että ministeri Henriksson myöskään on toivonut, että täällä joudutaan keskustelemaan tällaisista asioista tänä päivänä. Eli tämä on hyvin erikoinen tilanne, että me tässä tilanteessa, jossa me joudumme väistämättä asetelmaan, että me joudumme vaalit siirtämään, asetamme ministerin luottamuksen kyseenalaiseksi — enemmän kuin outoa.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto, joka on meillä Euroopassa korkein kansainvälinen elin, joka seuraa ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion toteuttamista ja myöskin demokratiaa eri maissa, on käsitellyt ylipäätään poliittisten oikeuksien toteuttamista eri jäsenmaissa koronakriisin yhteydessä. Erinomaisen keskeistä on se, että ilmaisuvapaus turvataan. Kaikissa maissa ilmaisuvapaus turvataan. Toiseksi: erittäin keskeistä on se, että parlamenttien toiminta turvataan kaikissa tilanteissa. Ja kolmanneksi: myöskin vaalit on yritettävä pitää, jos ne vain voidaan, mutta Euroopan neuvosto on tunnistanut hyvin selkeästi sen, että tässä koronatilanteessa useissa jäsenvaltioissa ei ole mahdollista pitää niitä vaaleja ajallaan ja ne joudutaan siirtämään, ja tältä pohjalta myöskin ministeri Henriksson on toiminut. Olen täysin vakuuttunut, että jos tätä näytelmää seurattaisiin eurooppalaisella tasolla — onneksi ei seurata — tätä vain ihmeteltäisiin, miten täällä voidaan vakavasti äänestää ministerin luottamuksesta tässä kysymyksessä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Eikö EU:ssa välitetä Suomesta?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen poissa. [Eduskunnasta: Oho!] — Edustaja Lindén.

14.09 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Ehkä merkittävin parlamentin havainto oli äsken se, että edustaja Heinonen ei käyttänyt puheenvuoroa, jolloin minun puheenvuoroni tuli vähän, ei yllättäen mutta nopeasti.

Kaikkein eniten toivon, että me mahdollisimman pian voimme äänestää tässä asiassa, koska nyt me keskustelemme kolmatta kertaa tätä samaa keskustelua läpi — siinä äänestyksessä minun tahtoni ilmenee siinä, että annan tukeni arvostamalleni oikeusministeri Anna-Maja Henrikssonille — mutta koska kuitenkin täällä ollaan kuultu tänäänkin niin paljon arvostelevia puheenvuoroja, ajattelin, että asian tasapainon vuoksi on kuitenkin tarpeen kerrata vielä aivan lyhyesti se keskeinen argumentti, mistä tässä oli kysymys.

Kysymyshän oli siitä, että kymmenen päivän aikana — se jakso 5.3., siitä taaksepäin kymmenen päivää — meillä oli koronatartuntoja havaittu 6 500. Sitä edeltävänä kymmenenä päivänä se oli vähän yli 4 000. Kasvu oli melkein 50 prosenttia. Niin nopeaa, voimakasta kasvua ei ole koskaan ollut aikaisemmin kahden kymmenen päivän mittaisen jakson välillä peräkkäin. Meillä oli tiedossa, mitä oli tapahtunut Irlannissa. Joulukuussa neljän viikon aikana Irlannissa päivittäisten tartuntojen määrä nousi vähän yli 400:sta 8 000:een. Tanskassa nousu oli vähän hitaampi, mutta nousu oli kuitenkin kahdessa kuukaudessa noin 400 tartunnasta 5 000 tartuntaan päivässä. Oli täysi syy olettaa, että tällaisen voimakkaasti nousevan käyrän siinä alkunousussa Suomi on, ja tämähän oli uusi tieto, joka välitettiin sitten oikeusministeriölle ja puoluesihteereille. Siinä tilanteessa ainoa vastuullinen johtopäätös oli se, joka tässä nyt tässä asiassa tehtiin. Tämä on se asian kaikkein olennaisin piirre.

No tietysti kukaan ei ole hyvä ennustamaan. Itsekin olen vahvasti ollut ajatuksessa, että 13. kesäkuuta meillä on hyvä tilanne Suomessa. Jos ajattelen, mikä oli viime keväänä ti-

lanne, niin vaalipäivää vastaavana päivänä, 18.4. viime keväänä, meillä oli teho-osastoilla 86 potilasta. 13. kesäkuuta heitä oli kaksi — dramaattinen paraneminen. Tämä on tietysti se kaikkein optimistisin skenaario, ja tällä hetkellä me elämme epävarmuuden olosuhteissa. On muun muassa tieto siitä, että tämä turkulaisten opiskelijoiden keskuudessa vallitseva koronatartunta on täysin uudentyyppistä muunnosta, jolle esimerkiksi rokotusten antama immuniteetti ei ole ollenkaan samaa luokkaa. [Jani Mäkelän välihuuto] Mehän emme oikeasti tiedä, mikä on tilanne 13.6., jolloin tässä täytyy todella tehdä vaalien varalta kaikki se varautuminen, jonka oikeusministeri on tässä kuvannut, mutta edelleen totean, että 5.3. tehty poliittinen linjaus oli ehdottoman oikea, ja sen takia oikeusministeri nauttii tässä ehdottomasti omaa luottamustani. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Gustafsson.

14.13 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Kuunneltuani nyt koko ajan tätä keskustelua, minulla on vain vahvistunut sellainen käsitys, että perussuomalaisten epäluottamuslause on tekona sekä halpamainen että raukkamainen. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Osuupa mieleeni arvostamani, jota tiedän, että oikealtakin laidalta arvostetaan, presidentti Mauno Koivisto, joka eräässä kirjoituksessaan totesi: ”On tehtävä erotus epärehellisyyden, kaksinaamaisuuden ja realismin välillä.” On tehtävä erotus epärehellisyyden, kaksinaamaisuuden ja realismin välillä.

Tätä voi pitää ennätyksellisen kaksinaamaisena toimintana. Perustuslakivaliokunta on yksimielisesti hyväksynyt vaalien siirron, myös perussuomalaiset siellä, ja nyt te olette keksineet sitten tällaisen poliittisen manööverin nostattaa epäluottamuslause arvostettua, oikein ja hyvin toiminutta oikeusministeriä kohtaan. Olen ollut kansanedustajana yli 30 vuotta, enkä muista näin keinotekoista epäluottamuslause-esitystä kuin minkä perussuomalaiset nyt tekevät. Jollette te muuten jää historiaan, niin tästä te kyllä jäätte.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Arhinmäki.

14.15 **Paavo Arhinmäki vas:** Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on ollut pitkä ja arvokas käytäntö siitä, että vaalijärjestelmään luotetaan. Vaalijärjestelmään luottamus on perustunut siihen, että vaaleja ei järjestä hallitus eikä järjestä oppositio vaan vaalien järjestämiseen ja niiden valmisteluun osallistuvat kaikki eduskuntapuolueet parlamentaarisesti yhteistyössä. Meidän vaalijärjestelmään luotetaan sen vuoksi, että paikallisella tasolla paikalliset toimijat yhdessä järjestävät vaaleja. Se perustuu siihen, että me luotamme toisiimme. Koko suomalainen yhteiskunta perustuu luottamukseen.

Tämän periaatteen pohjalta, arvoisa rouva puhemies, on myös kuntavaaleja valmisteltu. Kaikkien yhdeksän eduskuntapuolueen puoluesihteerit tasaisin väliajoin kokoontuvat yhdessä käymään läpi käytännön järjestelyjä, käymään läpi sitä, miten pystytään vaalit järjestämään niin, että ne ovat avoimet, demokraattiset ja tasapuoliset. Tähän luottamukseen on perustunut meidän vaalijärjestelmämme, ja se on ollut tärkeä, äärimmäisen tärkeä asia. Asiat riitelevät, puolueet ovat erimielisiä, kansa valitsee puolueiden näkemysten väliltä äänestäessään, mutta itse vaalitoimituksella, itse vaalijärjestelmällä ei tehdä politiikkaa.

Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Henrikssonin johdolla kaikki eduskunnassa edustettuina olevat yhdeksän puoluetta ovat viime syksyn ja tämän kevään ajan tehneet töitä sen eteen, että pystyttäisiin järjestämään kuntavaalit ajallaan terveysturvallisesti. Kaikki edus-

kuntapuolueet ja ministeri Henriksson ovat pitkin syksyä ja pitkin kevättä todenneet, että vaaleja ei siirretä ja sen eteen tehdään kaikki mahdollinen. Samaan aikaan on levitetty tarkoitushakuisesti — ja minun mielestäni vaarallisesti meidän järjestelmää kohtaan — pitkin matkaa väitteitä siitä, että jotkut puolueet haluaisivat poliittisista syistä siirtää vaaleja. On otettu käyttöön samat metodit, joita Yhdysvalloissa presidentti Donald Trump ja hänen kannattajansa käyttivät hyvissä ajoin, joissa väitettiin, että vaalit on varastettu. Yhdysvaltain vaalijärjestelmä on monella tavalla heikompi kuin meidän järjestelmä. Meidän järjestelmässämme on ollut luottamus. Ja kun tehdään vaalijärjestelmällä politiikkaa, silloin pitää nähdä, että sillä voi olla hyvin pitkäaikaiset vaikutukset luottamuksessa koko yhteiskuntaan. Silloin ei kannata hakea mitään lyhytnäköisiä voittoja, vaan kannattaa katsoa pidemmälle, miten me huolehdimme tästä yhteiskunnan yhteisestä luottamuksesta.

Arvoisa rouva puhemies! Valitettavasti kuntavaaleja joudutaan siirtämään. Tähän tulokseen tuli työryhmässä kahdeksan yhdeksästä eduskuntapuolueesta, jotka edustavat yli 80:tä prosenttia kansan näille valtiopäiville valitsemista kansanedustajista. On valitettavaa, että tätä päätöstä ei pystytty tekemään yksimielisesti, kuten aina aikaisemmin on tehty. Sen jälkeen tuotiin esitys tänne, ja yksimielisesti — yksimielisesti — perustuslakivaliokunta on todennut, että ne perustelut, jotka olivat vaalien siirtämiselle, täyttyvät.

Nyt tässä keskustelussa, arvoisa rouva puhemies, on jälleen lähdetty vihjailemaan, että gallupit vaikuttivat vaalien siirtoon tai tällä haetaan ennakkotapausta, että myöhemminkin voitaisiin siirtää gallupien perusteella. Sanon hyvin tiukasti ja selvästi: tämä puhe on sitä, jolla yritetään murentaa yhteiskunnan luottamusta, luottamusta yhteiskuntajärjestelmään, demokratiaan, avoimiin vaaleihin. Tällaisilla asioilla ei pidä tehdä politiikkaa. Kukaan meistä ei tiedä, miten tämä vaalien valitettava siirtäminen vaikuttaa eri puolueiden kannatuksiin. Toivon mukaan ei mitenkään, vaan puolueet saavat juuri sen kannatuksen, jonka ansaitsevat.

Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Henriksson nauttii täyttä vasemmistoliiton eduskuntaryhmän luottamusta. Meidän mielestämme ei ole asianmukaista tehdä epäluottamuslausetta tällaisessa asiassa, jota on huolellisesti ja pitkään valmisteltu ja jossa ovat kaikki puolueet olleet mukana yli hallitus—oppositio-rajojen. Sellaisessa asiassa ministeri Henrikssonin työn kyseenalaistaminen epäluottamuslauseella ei ole asianmukaista, ja tulemme tukemaan Henrikssonin luottamusta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa totean sinne lehterin reunapaikoille, että vetoan, että ette pitäisi tietokoneita siinä reunalla, että ei tapahdu vahinkoja ja tipu se tietokone sieltä alas. — Seuraavaksi edustaja Soinikoski.

14.20 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Koronatilanne Suomessa on vakava, vakavampi kuin koskaan tähän mennessä, aivan kuten kollega Lindén äsken kuvasi. Muuntovirus tarttuu herkemmin kuin aiempi viruskanta. Virus muuntuu kotoperäisesti täällä liikkuessaan ihmisestä toiseen. Muuntovirusten aiheuttama tautimuoto on vaikeampi, ja se näkyy jo teho-osastojen täyttöluvuissa eri puolilla Suomea. Kuntavaalit päätettiin siirtää kesäkuulle, koska virusvariantit muuttivat koronapelin sääntöjä. Kahdeksan puoluetta yhdeksästä päätyi ratkaisuun esitettyjen asiantuntija-arvioiden pohjalta.

Perustuslakivaliokunnan mietintö asiassa on yksimielinen. Perustuslakivaliokunta piti erityisen tärkeänä sitä, että vaalit pystytään järjestämään vaarantamatta ihmisten terveyttä

ja siten, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeuttaan. Karanteeniin määrättyjen ja eristykseen määrättyjen suomalaisten äänioikeus on turvattava.

Vaalien terveysturvallisuus on varmistettava kaikin keinoin. Vapaat vaalit ovat demokratian peruspilari, ja kriisiaikana sen merkitys korostuu. Koronarokotteen on saanut jo yli 800 000 suomalaista, ja määrä kasvaa nyt 100 000 rokotteen viikkovauhdilla. Salaliittoteorioita ja valeuutisia vastaan meillä ei valitettavasti ole rokotetta.

Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Henrikssonilla on vihreän eduskuntaryhmän luottamus.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

14.22 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Kiitän ministeri Henrikssonia siitä, että nyt pohditaan sitä, kuinka myös eristyksissä olevien muunkinlainen äänestäminen kuin se, että he eivät ole eristyksissä, olisi mahdollista. Hienoa, jos valmistelu tältä osin on käynnissä.

Kuitenkin sen näkökulman haluan tähän tuoda esiin, että hallituspuolueissa ikään kuin niputetaan nämä kaksi asiaa, vaalien siirtäminen — josta siis kokoomus on sitä mieltä, että ne tuli siirtää, siinä tilanteessa ei ollut mitään muuta vastuullista vaihtoehtoa — ja toisaalta vaaleihin valmistautuminen, mutta nämä kaksi asiaa ovat eri asioita. Vaaleihin valmistautumiseen oli aikaa hyvin paljon, ja tietenkään kaikkea ei voitu huomioida silloin, mutta tiedän, että siellä taustaryhmissä on tehty paljon sellaisia ehdotuksia, jotka nyt toteutetaan kyllä mutta joita ei toteutettu silloin aiemmassa vaiheessa, vaikka tiedettiin, että on riski sille, että tautitilanne saattaa olla heikko. Ministeri Henriksson osaltaan on myöntänyt, että siinä tehtiin joitakin arviointivirheitä, ja hyvä niin.

Kuitenkin se, että vaalien siirtoon olisivat johtaneet jonkinlaiset salaliittoteoriat tai kannatuksen tavoittelu tai muu vastaava, on mielestäni kyllä hyvin liioiteltua, ja pidän sitä myös melko pöyristyttävänä väitteenä tilanteessa, jossa puoluesihteereille tuodaan hyvin erilainen tilannekuva kuin oli aiemmin ilmoitettu, eli sellainen tilannekuva, että siinä tilanteessa sillä lainsäädännöllä, joka oli voimassa, ei olisi turvallisia vaaleja voitu järjestää. Ei olisi ollut mitään muuta vastuullista vaihtoehtoa kuin siirtää vaalit, ja tähänhän nyt perustuslakivaliokuntakin on eduskunnassa yksimielisesti päätynyt.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hassi.

14.24 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Ministeri Henrikssonilla on vihreän eduskuntaryhmän luottamus.

Monesta asiasta voi esittää jälkiviisautta, myöskin siitä, ettei viime kesästä alkaen ole varauduttu siihen, että tänä keväänä epidemiatilanne yhtäkkiä ryöpsähtää kiihtymään vaarallisesti. Toki tällaista varautumista voi vaatia nyt, kun tiedämme, mikä epidemiatilanne on nyt, mutta koko viime kesän ja syksyn ja joulun ylikin Suomen koronatilanne oli lähestulkoon Euroopan paras. Kuka meistä olisi kyennyt ennustamaan, että alkuvuodesta Suomessa alkaa levitä virus, joka on ärhäkämpi sekä tarttumaan että aiheuttamaan vakavan tautimuodon? Minä en ainakaan olisi kyennyt sitä ennustamaan.

Nythän ei ole kysymys siitä, voidaanko vaalit ylipäätänsä jollakin tapaa järjestää, vaan siitä, voidaanko vaalit järjestää sellaisella tavalla, että toteutuu tosiasiallinen äänioikeus, että tosiasiallisesti kaikilla äänioikeutetuilla on mahdollisuus äänestää ja tehdä se turvalli-

sesti. Tässä on kyse myös siitä, voivatko perussuomalaisten kannattajat äänestää turvallisesti.

Jos perussuomalaisten mielestä on olemassa asioita, joita jo viime syksynä olisi pitänyt tehdä, jotta koronaturvalliset vaalit voitaisiin järjestää alkuperäisessä aikataulussa nyt huhtikuussa, niin miksi ette kaikkea tätä ole kertoneet niissä tapaamisissa, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] joissa kaikkien puolueiden puoluesihteerit ovat kokoustaneet?

Edellä kuulimme perussuomalaisten esittäneen Suomen oman rokotetuotannon käynnistämistä. Se ei nyt varsinaisesti ole oikeusministeriön vastuualuetta, mutta varmaan moni, myös minä, näiden kokemusten pohjalta, mitä meillä nyt on, ajattelee, että toden totta Suomessa jatkossa tarvitaan oma rokotetuotanto. Mutta on aivan pötypuhetta, että jos viime kesänä tai syksynä olisi ryhdytty valmistelemaan Suomen omaa rokotetuotantoa, sillä olisi voinut olla jotain vaikutusta siihen, voidaanko tämän kevään huhtikuussa järjestää vaalit koronaturvallisesti. [Arja Juvonen: Pitää valmistautua tulevaisuuteen!]

No, joka tapauksessa rokotukset ovat nyt menossa. Kesäkuuhun mennessä ainakin riskiryhmät ja iäkkäimmät on rokotettu ja toivon mukaan merkittävä osa myös terveistä työikäisistä aikuisista. Tämä on yksi niistä asioista, joilla pyritään varmistamaan, että vaalit voidaan kesäkuussa toteuttaa turvallisesti, ja myös monet muut asiat: esimerkiksi tänään käsiteltävä lakiesitys liikkumisrajoituksista on osa niitä toimia, [Puhemies koputtaa] joilla pyrimme varmistamaan sen, että vaalit ovat terveysturvalliset kesäkuussa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Norrback.

14.27 **Anders Norrback r:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kahdeksan puoluetta oli yhtä mieltä siitä, että vaalit täytyy siirtää, ja nyt kun lukee perustuslakivaliokunnan mietintöä, tullaan siihen lopputulokseen, että nyt on yhdeksän puoluetta tämän linjan takana. Ministeriö ja ministeri Henriksson ovat, niin kuin useissa puheenvuoroissakin on todettu, hoitaneet tämän prosessin minun omasta mielestäni ja monien muidenkin mielestä hallitusti ja viisaasti, ja siellä ovat olleet terveys ja demokratia etusijassa.

Ärade talman! Jag har fullt förtroende för minister Henriksson och hennes agerande i den här frågan, liksom i övrigt också. Jag tycker minister Henriksson förtjänar hela riksdagens förtroende i denna ytterst svåra fråga, där vi har att väga människors liv och hälsa mot demokrativärderingar. Balansgången har lyckats utomordentligt enligt mig.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

14.28 **Veronica Rehn-Kivi r:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Suomen kaltaiselle oikeusvaltiolle on ensiarvoisen tärkeää, että voimme järjestää turvalliset vaalit sekä taata, että demokratia ja vaalien legitimiteetti toteutuvat. Kun muutama viikko sitten maamme koronatilanne nopeasti huononi ja ennuste tulevien viikkojen tilanteesta oli hälyttävä, oli selvää, että vaalien pitämisestä huhtikuussa tai siirtämisestä oli tehtävä päätös. Terveysturvalliset syyt johtivat siis kuntavaalien siirtoon, mikä oli ainoa oikea ratkaisu.

Vain perussuomalaiset vastustivat vaalien siirtämistä. Tämä aiheuttaa minussa ihmetystä, koska perussuomalaiset kansanedustajat ovat useaan otteeseen ja monen koronaan liittyvän asiakokonaisuuden yhteydessä vaatineet tiukempia toimia ja raskaampia rajoituksia kuin mitä hallitus on esittänyt, vedoten juuri terveysturvallisuuteen.

Värderade talman! Att flytta kommunalvalet från april till juni vari i detta läge av coronapandemin, med en accelererande smittspridning i hela landet, den enda rätta lösningen för att garantera ett hälsotryggt och därigenom demokratiskt genomförbart och legitimt val.

Att vara efterklok och påstå att valförberedelserna borde ha beaktat den aktuella smittosituationen redan tidigare är inte fruktbart. Coronaläget har förändrats radikalt under de senaste veckorna och regeringen har gett ett förslag om ännu striktare begränsningar och vädjar till oss att hålla avstånd och inte träffas.

Då valet nu ordnas i juni är jag övertygad om att de valansvariga ser till att informationen om säkerhetsåtgärder är tillräckligt tydlig och att alla arrangemang i samband med förhandsröstningen och i valdagens vallokaler är sådana att vi alla, både väljare, kandidater och valfunktionärer, garanteras ett hälsotryggt val.

Justitieminister Henriksson har mitt fulla stöd och förtroende.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

14.30 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Vaalien siirrosta käydyssä keskustelussa helposti unohtaa, että vuosikymmenten kuntavaalivoittaja mitenkään voisi olla nukkuvien puolue. Nukkuvien puolue on valitettavasti ollut myös vuosien kiistaton gallupjohtaja ja vaalien suvereeni voittaja. Koronaepidemian aikana riski nukkuvien puolueen mittavaan kasvuun tulevissakin kuntavaaleissa on ollut todellinen, mutta eivät siitä demokratian toteutumisen näkökulmasta ole perussuomalaiset olleet huolissaan. Ei ole huolta siitä, että ihmiset jäävät kokonaan kotiin, koska pelkäävät koronatartuntaa, kun rokotekattavuus ei ole vielä riittävällä tasolla.

Vaalien siirto ei johda dramatiikkaan. Demokratia toimii poikkeusoloissakin, ja juuri siksi on olemassa säännös, että kunnalliset luottamushenkilöt jatkavat toimintaansa siihen saakka, kunnes uudet on valittu. Vaaleja on siirretty, mutta ei pandemian takia. Viime vaalikaudellakin kun kuntalakia muutettiin, sen seurauksena edellisten valtuustojen toimikausi jatkui viidellä kuukaudella. Ei syntynyt valtatyhjiötä. Vuonna 2016 harkittiin vaalien siirtämistä toisen kerran samalla vaalikaudella. Syynä oli silloisen hallituksen kaavailema sote- ja maakuntahallinto ja ajatus, että kuntavaalit olisi järjestetty maakuntavaalien kanssa. Selkeä politikointi mahdollisesti tulevalla sote- ja maakuntahallinnolla ei siis ollut politikointia, mutta nyt terveysturvallisuuden vuoksi tapahtuvaa siirtoa on sellaiseksi väitetty. Tuntuu, että logiikka ontuu, kun silloin kukaan ei ollut huolissaan demokratiasta, mutta nyt tunnuttiin elävän maailmanlopun edellä pandemia-aikana toteutuvan kuntavaalien siirron takia.

Arvoisa rouva puhemies! On ollut mielenkiintoista seurata tätä keskustelua, ja perussuomalaisten puheenvuorojen pohjalta ministeri Henrikssonin olisi pitänyt pistää pystyyn suomalainen rokotetuotanto, valvoa kaikilla rajoilla maahantuloa, kantaa lisää rahaa kassilla ympäri Suomea, putsata vaalipaikkoja, ajaa drive-in-busseja, organisoida kotiäänestyksiä ja valvoa karanteenissa olevien oikeuksia paikallisesti.

Oikeusministerini, ministeri Henriksson — olen tehnyt hänen kanssaan yhteistyötä ja tiedän, että hän on politiikan Wonder Woman — pystyy, hän kestää, hän kykenee, mutta ihan kaikkeen ei kollegani Anna-Maja Henriksson yksin pysty. Kaiken kaikkiaan ministeri Henriksson on hoitanut hienosti oman, usein hyvinkin epäkiitollisen tehtävänsä perusoikeuksien ja laillisuuden puolustajana. Pystypäin, ministeri Henriksson, pystypäin, selkä suorana voit jatkaa työtäsi. Täysi tuki, ja pulinat pois.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkelä.

14.33 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kyllösellä oli kieltämättä ihan oikea jälki tuossa äskeisessä puheenvuorossaan, koska onhan totta, että ei pelkästään oikeusministeri tässä ole epäonnistunut, vaan aivan koko hallitus on epäonnistunut. Tämän päivän kahta suurta asiaa yhdistää se perimmäinen syy, miksi niistä ylipäätään joudutaan keskustelemaan, eli vaalien siirtämisestä ja liikkumisrajoituksista. Niistä joudutaan keskustelemaan sen vuoksi, että hallitus on täydellisesti epäonnistunut turvaamaan rajaturvallisuuden ja sen, että rajojemme yli ei voi tuoda kulkutauteja. Sen asian hoitamiseen olisi ollut vuosi aikaa. On jatkuvasti esitetty, että rajat täytyy saada kiinni tältä virukselta ja sen muunnoksilta. Hallitus ei ole tehnyt sen asian eteen riittävän ajoissa toimenpiteitä. Sen takia suomalaisia sairastuu ja suomalaisia kuolee. Tämä on valitettava tosiasia, joka täytyy tässä salissa sanoa ääneen.

Suurinta myrkkyä luottamukselle demokratiaa kohtaan on vaalien siirtely mielivaltaisesti viime hetkessä kyseenalaisin perustein ja enemmistön voimin. Täällä annettiin vähän väärä todistus Yhdysvaltojen aiemmasta vaalitilanteesta. Silloinen presidentti Trump sanoi siellä paljon Suomea pahemmassa koronatilanteessa, että vaalit pitäisi siirtää koronan johdosta. Silloin se oli yleisen mielipiteen mukaan demokratian varastamista ja vaalien ryöstämistä. Nyt samat keskustelijat syyttävät samoilla argumenteilla demokratian vastustamisesta niitä, jotka eivät Suomessa niitä vaaleja halua siirtää. Onko teillä mitään logiikkaa ja moraalia näissä puheissanne? En kyllä usko, että edustaja Arhinmäeltä ainakaan sellaista löytyy.

Kysyn hallitukselta: Nyt te sanotte, että vaalit järjestetään 13.6. Lupaatteko te eduskunnan edessä, että tämä tulee tapahtumaan tällä tavoin? Täällä jo aiemmin heitettiin epäilys ilmaan. Edustaja Lindénin puheesta tulkitsin, että vaalien siirtoa jopa siitä kesäkuusta ollaan harkitsemassa. Tulevatko ne vaalit nyt 13.6 vai eivätkö ne tule? Kertokaa se eduskunnalle ja Suomen kansalle.

Lopuksi vielä eräs sellainen näkökulma, jota tässä salissa ei käsittääkseni ole vielä tässä asiassa tuotu esille, nimittäin tämä puoluesihteerien konklaavi. Kuka on äänestänyt puoluesihteerit päättämään tämän maan vaalien järjestämisestä? Mikä valta puoluesihteereillä on kävellä eduskunnan ylitse, asettaa eduskunta toteamaan tapahtuneet tosiasiat ja tehdä perustuslakivaliokunnasta kumileimasimensa? Nyt tässä on puhuttu eduskuntapuolueiden mielipiteistä. Onko tämän maan demokratia se, että eduskuntapuolueet suojelevat omia asemiaan? Eikö tässä maassa ole sitoutumattomia ehdokkaita ja eduskunnan ulkopuolisia puolueita? Missä määrin oikeusministeriö tai tämä puoluesihteerien kaikkivoipa konklaavi on kuullut näitä kyseisiä demokraattisen järjestelmämme osia?

Puhemies Anu Vehviläinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Arhinmäki.

14.36 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäkelä kysyi minun moraalini perään. Sanon vain sen, että minun moraalini ei kestäisi näin arvokkaassa paikassa levittää salaliittoteorioita. [Jukka Gustafsson: Juuri näin!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Myllykoski.

14.36 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Minä kuvaan tätä tilannetta hieman sillä, että suojatie on kuin luotettava demokratian polku kohti äänestämistä. Me uskoimme kaikki astuvamme sille suojatielle, niin että me toteutamme demokratiaa ja voimme turvallisesti mennä äänestämään, vaan niin ei käynytkään. Puoluesihteerit ja ministeri Henriksson saivat tietää, että koronabussi ei lähestykään normaalia nopeutta, vaan se tulee uhkaavammin, paljon nopeammin kohden siinä demokratian polulla, suojatiellä, olevia ihmisiä. Ministeri Henriksson työnsi ihmiset siitä suojatieltä turvaan.

No, tästä tuli reaktio. Lähdettiin syyttämään ministeri Henrikssonia hätävarjelun liioittelusta. Vietiin asia oikeuteen, eli eduskunnan perustuslakivaliokuntaan, missä todettiin, että kyseessä ei ollut hätävarjelun liioittelu, vaan juuri oikea toimi, mikä siinä tilanteessa tarvitsi tehdä. Mutta se ei riittänytkään. Ikään kuin käräjäkivillä sitten ruvettiin asiaa pohtimaan niin, että emme perustakaan siitä, että perustuslakivaliokunta on todennut tämän asian oikein hoidetuksi, ja halutaan ristiinnaulita vielä uudelleen se, joka kansan siitä suojatieltä pelasti.

Minä en tuomitse, minä luotan siihen päätökseen ja annan täyden tukeni ministerille.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

14.38 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindén oli ollut huolissaan siitä, missä edustaja Heinonen on. Ollos huoleton, poikas valveil' on. [Paavo Arhinmäki: Kaikki olivat huolestuneita!]

On tärkeää, että pystytään järjestämään koronaturvalliset, mutta ennen muuta turvalliset vaalit. Se on vahvan demokratian perusedellytys. Tosiasia on kuitenkin sekin, että vaalit siirrettiin liian myöhään. Se on itsestään selvää. Kun tämä tietynlainen epäonnistuminen vaaleihin varautumisessa ja valmistautumisessa on myönnetty, niin sen jälkeen on varmasti hyvä kaikkien katsoa yhdessä eteenpäin ja tehdä kaikki voitava niin täällä eduskunnassa kuin sitten omissa kotikunnissa sen eteen, että nämä koronaturvalliset vaalit voidaan järjestää silloin kesäkuussa, mihin vaaleja nyt ollaan siirtämässä.

Lähetekeskustelussa ja ensimmäisessä käsittelyssä toin esille omia huomioitani ja niitä ajatuksia, miten itse olisin tässä toiminut, mutta demokratiaan kuuluu se, että enemmistön mielipiteen mukaan edetään. Nyt oikeaksi ajankohdaksi on päätetty tuo kesäkuu, ja toivotaan, että silloin kaikki menee hyvin. Nyt on oikeusministeriöllä, oikeusministeriön vaalijohdolla ja kaikilla muilla, jotka näitä vaaleja valmistelevat, näytön paikka, että tämä vahva demokratia selviää tästäkin, ja olen varma, että parhaiten selviämme siitä yhdessä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rinne.

14.39 **Antti Rinne sd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä jollakin tavalla heitettiin epäilys perustuslakivaliokunnan päälle siitä, että olisi mielivaltaisesti asioita ratkaistu ja sillä tavalla, että joku muu olisi perustuslakivaliokunnan puolesta tehnyt ratkaisuja. Haluan todeta, että perustuslakivaliokunta kuuli tämän valtion, tämän yhteiskunnan parhaimpia valtiosääntöasiantuntijoita, terveysturvallisuuteen liittyviä asiantuntijoita ja vaaliasiantuntijoita, ja näiden kaikkien yhteisen arvion pohjalta tehtiin yksimielisesti päätös siitä, että vaalien siirto on perusteltu tässä tilanteessa. Taisi olla myös edustaja Mäkelä mukana tätä keskustelua käymässä perustuslakivaliokunnassa — en tosin muista, olitteko mukana ihan viime vaiheessa.

Olen saanut tehdä oikeusministerin kanssa töitä useamman vuoden. Olen saanut pääministerinä tehdä hänen kanssaan työtä, ja olen oppinut tuntemaan hänet erittäin luotettavana, rauhallisena, perehtyvänä, osaavana ihmisenä. En millään tavalla tunnista hänestä näitä täällä esitettyjä väitteitä. Haluan tukea täysin teitä, oikeusministeri.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäenpää.

14.41 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa rouva puhemies! Vaaleja on siirretty ja vaalien siirrosta on annettu ihan viime päiviin asti vielä hyvin epämääräisiä ohjeita, vahvistetaanko näitä vaalien ehdokaslistoja vai ei. Tämä ministeriön ohjeistus on ollut hyvin poukkoilevaa, ja se ei varmaan kansalaisia oikein vakuuta.

Tuossa maaliskuun alussa sanottiin, että vaalit ovat miljoonien ihmisten massatapahtuma. Tuolla Vaasan vaalipiirin rannikolla, missä RKP:llä on hyvin merkittävä osuus kuntavaalien ehdokkaista ja tuloksesta, on vaalipiirejä, jotka ovat alle 200 henkilön vaalipiirejä — eivät nämä kovin suuria massatapahtumia varmaan ole. Ymmärrän toki, että Helsingissä ja isoilla paikkakunnilla ne ovat suurempia.

Mutta se, mitä minulle yksi yrittäjä kertoi tuossa, laittoi oikein miettimään sitä asiaa: Kun te siirrätte vaaleja perustuen terveyssyihin, niin hän näki asian niin, että tällä on paljon suurempi vaikutus ihmisten mieleen, sellaiseen mentaaliseen ajatteluun, ja sen voisi johtaa siihen, onko mielenterveyden kannalta kovin fiksua siirtää näitä vaaleja. Tämä luo semmoista epävarmuutta tämmöiseen yhteiskuntaan, jossa normaalisti on annettu tiettyjä päivämääriä ja ohjeita. Teidän hallituksenne päätöksenteko on kyllä koko tämän korona-ajan poukkoillut ihan mihin sattuu. Sitten siirretään vaaleja, ja sen jälkeen uutisoidaan, että se olikin laskuharjoitus.

Joku edustaja kysyi, miten tämä vaikuttaa vaalien tulokseen. Voisi myös kysyä, miten tämä vaikuttaa ihmisten mieleen. Täällä on viimeaikaisissa istunnoissa paljon todisteltu, kuinka paljon nuorille ja muille on tullut ongelmia tästä tavallansa asian käsittelystä, [Puhemies koputtaa] ja mielenterveystoimistot ovat pullollaan ihmisiä.

Vielä sen verran sanon, että vaalit siirrettiin liian myöhään. [Puhemies koputtaa] Missä on järjestelmällisyys, ja missä on päätöksissä pysyminen? — Kiitoksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Henriksson, 3 minuuttia.

14.44 **Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson:** Arvoisa puhemies, värderade talman! Muutama kommentti vielä näihin esitettyihin kysymyksiin:

Ensinnäkin edustaja Juvonen — joka ei ole enää salissa — kysyi tästä kotiäänestyksestä: Se unohtui minun ensimmäisessä puheenvuorossani. Kotiäänestys on toki varsin tärkeä, ja sen eteen on tehty jo paljon työtä, ja siinä on löydetty myös kotiäänestyksen kautta muun muassa karanteenissa olevien osalta se ratkaisu, jolla he voivat äänestää. Elikkä tämä on jo siinä työkalupakissa, niihin toimenpiteisiin ollaan ryhdytty ja kuntia on tästä ohjeistettu.

Sitten, arvoisat perussuomalaiset, puoluesihteerit: Uskon, että jokainen puoluejohtaja tietää, että puoluesihteerit ovat perinteisesti olleet aivan keskeisessä roolissa, kun on ollut kyse vaalien järjestämisestä Suomessa ja vaalilainsäädäntöön liittyvistä kysymyksistä. En ole aikaisemmin kuullut, että perussuomalaiset eivät olisi antaneet luottamusta omalle puoluesihteerilleen tässä puoluesihteerityöryhmässä, vaan hän on puhunut siellä perussuoma-

laisten äänellä eikä minulla ole ollut syytä uskoa, että hänellä ei olisi ollut puheenjohtajansa luottamusta. Puoluesihteereitten 29.1. pidetyn kokouksen pöytäkirjassa — ja tämän on siis myös perussuomalaisten puoluesihteeri kuullut — on todettu näin: ”Koronatilannetta seurataan tarkoin koko ajan. Oikeusministeri on todennut julkisesti, että uuden hybridistrategian tasolle 3 siirtyminen tarkoittanee, että vaaleja ei normaaliaikataulussa pystytä toimittamaan terveysturvallisesti.” Tämä on todettu tässä pöytäkirjassa 29.1.

Niin kuin sanoin aikaisemmin, me olemme kaikki puoluejohtajat olleet sitä mieltä, että yritetään hoitaa vaalit ajoissa, mutta 5.3. THL:ltä tuli se viesti, joka yllätti meidät kaikki, että nyt olisi kansalaisten näkökulmasta terveysturvallisempaa järjestää ne vaalit touko—kesäkuussa, ja silloin kahdeksan vastuullista puoluetta yhdeksästä kuunteli tätä viestiä hyvin tarkasti. Sen takia olemme esittäneet sen lain, jonka toisessa käsittelyssä nyt olemme, ja sen takia on hyvä kuulla, että täällä kahdeksan eduskuntapuoluetta yhdeksästä edelleen seisoo sen takana, että se oli silloin se paras ja viisain ratkaisu. Mikään puolue siis ei olisi halunnut siirtää vaaleja, mutta kahdeksan yhdeksästä totesi, että meidän on kuitenkin kansalaisten terveyden osalta ja heitä suojellaksemme kuunneltava THL:ää.

Sitten, arvoisa puhemies, mikä vaikutti näitten vaalien siirtämiseen: gallupit eivät vaikuttaneet, korona vaikutti.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen godkände lagförslaget i proposition RP 33/2021 rd utifrån beslutet i första behandlingen. Andra behandlingen av lagförslaget avslutades.

Talman Anu Vehviläinen: Under debatten har ett förslag om misstroende framställts, så riksdagen ska nu votera om ärendet. Voteringen verkställs i detta plenum efter pausen. Plenum och behandlingen av ärendet avbryts nu. Plenum fortsätter klockan 15.00.

Riksdagen avbröt plenum klockan 14.48.

Riksdagen fortsatte plenum klockan 15.00.

Talman Anu Vehviläinen: Nu fortsätter plenum som avbröts klockan 14.48 och behandlingen av ärende 3 på dagordningen.

Under debatten har Jussi Halla-aho understödd av Lulu Ranne framställt ett förslag om misstroende mot justitieminister Anna-Maja Henriksson. (Bilaga till protokollet 3A)

Redogörelsen godkändes.

Förtroende för justitieminister Henriksson ”ja”, Jussi Halla-ahos förslag ”nej”. Omröstningsresultat: 103 ja, 66 nej; 30 frånvarande (omröstning 1).

Riksdagen beslutade att justitieminister Anna-Maja Henriksson har riksdagens förtroende. Ärendet slutbehandlat.